

Naleving Alternatieve technieken legionellabestrijding

De VROM-Inspectie heeft controles uitgevoerd bij eigenaren van waterleidinginstallaties die speciale apparaten hebben aangeschaft om legionella te bestrijden. Op dit moment gaat dat om ruim 200 locaties in Nederland. In september 2008 is bij 57 locaties gecontroleerd of werd voldaan aan de voorwaarden waaronder deze alternatieve technieken mogen worden gebruikt. Bij het merendeel van de locaties heeft de VROM-Inspectie een voornemen tot het opleggen van een dwangsom aangekondigd omdat niet aan alle voorwaarden werd voldaan. Het is in deze controleactie niet gegaan om een representatieve steekproef, maar om een controleactie. De resultaten van de onderzochte locaties mogen daarom niet worden doorvertaald naar alle locaties (ruim 200), maar deze geven daarover een indicatief beeld. Bij de keuze welke locaties zouden worden gecontroleerd is gekeken naar gemelde en niet-gemelde locaties, locaties met koper-zilverionisatie en anodische oxidatie, gelet op spreiding door het land, van alle leveranciers zijn 1 of meer locaties bekeken.

Aanleiding

Legionella is een lastig te bestrijden bacterie die de veteranenziekte kan veroorzaken. Speciale apparaten die werken met zogenoemde koper-zilverionisatie en anodische oxidatie mogen alleen gebruikt worden als het strikt noodzakelijk is en als andere maatregelen om legionella te bestrijden geen oplossing zijn. De apparaten bestrijden legionellabacteriën in de drinkwaterinstallatie door koper, zilver of chloor aan het drinkwater toe te voegen.

De verkoop en het gebruik daarvan valt onder de wetgeving voor biociden, dat zijn stoffen die levende organismen doden. Het op de

markt brengen en het gebruik van dergelijke stoffen moet zijn toegelaten door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) in Wageningen. Een toelatingsprocedure neemt enige tijd in beslag. Vooruitlopend op die toelating, mogen eigenaren van waterleidinginstallaties dergelijke apparaten gebruiken om hardnekkige legionellabesmettingen tegen te gaan, maar alleen als de bestrijding van legionella op andere manieren geen oplossing biedt. Dat moet voorkomen dat onnodig stoffen aan het drinkwater worden toegevoegd. Ook moet daadwerkelijk een toelating door de leverancier bij het Ctgb zijn aangevraagd.

Bij een inventariserend onderzoek (door de VROM-Inspectie) in september 2007 bleek dat bij 38% van de onderzochte geplaatste alternatieve technieken aan één of meer van de voorwaarden niet werd voldaan.

De Tweede Kamer heeft toen aangedrongen op een intensivering van de handhaving bij onterechte plaatsing van deze alternatieve technieken, zodat geen onnodig gebruik gemaakt wordt van deze apparatuur.

Doelen controleactie

Het doel van de controleactie was om bij een aanzienlijk deel van de locaties te controleren of aan de voorwaarden wordt voldaan. Door waar nodig handhavend op te treden, wordt aan alle betrokkenen duidelijk gemaakt dat de handhaving serieus wordt opgepakt. Tevens zijn alle betrokken leveranciers gecontroleerd op de voorwaarden en wordt volledige naleving daarvan zonedig afgedwongen door handhaving.

Bij gebruikers is vooral gelet op de verplichte voorkeursvolgorde bij de preventie van legionellabacteriën: eerst thermisch beheer (temperatuur), als tweede keus fysische technieken als UV-licht, filtratie en pasteurisatie en pas in laatste instantie de ionisatie- en oxidatieapparatuur. Bij de leveranciers gaat het met name om het handhaven van de eis dat zij een aanvraag tot toelating bij het Ctgb en een aanvraag voor een Kiwa-ATA keur hebben ingediend.

Resultaten

Locaties

Tijdens de handhavingsweek zijn landelijk 57 locaties gecontroleerd. Op twee locaties bleek de apparatuur toch niet aanwezig te zijn (één zelf verwijderd en één op het laatste moment afgezien van plaatsing). Bij de 55 geplaatste apparaten gaat het om 35 koper/zilverionisatieapparaten en 20 anodische oxidatieapparaten.

Van de 55 geplaatste apparaten, concludeerde de VROM-Inspectie bij 10 locaties (18%) dat de apparatuur onnodig (preventief) geplaatst was. Deze locaties is gemeld dat zij een dwangsom krijgen opgelegd als ze de apparatuur niet verwijderen.

Bij 18 locaties (33%) is geconstateerd dat aan meerdere voorwaarden nog moet worden voldaan. Hierbij valt te denken aan: meetprogramma niet (goed) uitvoeren, normoverschrijdingen niet melden, meldingenformulier niet inzenden, geen actuele risico-analyse, niet alle technische maatregelen die redelijkerwijs gevergd kunnen worden, uitgevoerd. Ook deze gebruikers is een dwangsom in het vooruitzicht gesteld als zij niet alsnog aan deze voorwaarden voldoen.

Op 15 locaties (27%) was aan slechts één voorwaarde niet voldaan: de onderbouwing van de plaatsing van de apparatuur ontbrak in de risico-analyse. Overigens was op deze locaties wel sprake van een terechte plaatsing. Deze gebruikers hebben een 6-weken termijn gekregen (voornemen tot het opleggen van een dwangsom) om alsnog aan deze voorwaarde te voldoen.

Op 12 locaties (22%) heeft de VROM Inspectie geen overtredingen geconstateerd.

Leveranciers

Er zijn nu zeven leveranciers van koper/zilverionisatie en drie leveranciers van anodische oxidatie.

Van deze tien leveranciers hadden er twee nog geen aanvraag bij het Ctgb ingediend.

Tijdens de handhavingsactie heeft één leverancier alsnog zijn aanvraag ingediend bij het Ctgb. De overgebleven leverancier krijgt een boete en hangt een dwangsom boven het hoofd. Zolang de aanvraag niet is ingediend mag hij geen nieuwe apparatuur plaatsen. Als de aanvraag niet binnen 6 weken is ingediend, moeten apparaten van deze leverancier worden verwijderd.

Van de 10 leveranciers hebben er 7 formeel nog geen Kiwa-ATA keur aangevraagd. Als zij die aanvraag niet binnen zes weken starten, krijgen ook zij een dwangsom opgelegd.

Conclusies

Locaties

De locaties waar geen overtredingen zijn geconstateerd en de locaties die alleen nog de plaatsing van de apparatuur moeten onderbouwen vormen samen 49% van het onderzochte aantal plaatsingen. Bij de helft van de onderzochte locaties is aan meerdere voorwaarden niet voldaan of de apparatuur ten onrechte geplaatst. Hoewel de controleactie geen representatieve steekproef is geweest, en dus geen statistisch verantwoorde uitspraak mag worden gedaan over het totale nalevingsbeeld, geven de resultaten wel een indicatie dat de naleving onvoldoende is.

Zelf hebben de gebruikers niet altijd precies een beeld van de voorwaarden waaraan zij dienen te voldoen. Zij volgen in sterke mate de adviezen van de leveranciers. Van een serieuze afweging in de risico-analyse tussen de verschillende mogelijkheden (thermisch, fysisch, electrochemisch of chemisch) blijkt in veel gevallen geen sprake te zijn.

Leveranciers

Veel leveranciers hebben ruim de tijd genomen om een aanvraag bij het Ctgb te doen, maar inmiddels hebben negen van de tien leveranciers die aanvraag gedaan.

Zeven van de tien leveranciers hebben formeel geen Kiwa-ATA keur aangevraagd. Hen was niet duidelijk gemaakt dat, nadat het aanvraagformulier is ingezonden, een aanvraag pas volledig is als een getekende offerte is ingediend. De VROM-Inspectie zal toezien op een juist verloop van deze verdere procedures.

Bij 12 locaties heeft overigens de plaatsing van een alternatieve techniek niet geleid tot het opheffen van besmettingen in de installatie.

Vooruitblik

De leveranciers wachten nu op de formele toelating van de koper/zilverionisatieapparatuur en de anodische oxidatieapparatuur door het Ctgb. Bij toelating kunnen de leveranciers de apparatuur blijven leveren en de locaties de apparatuur blijven inzetten. Wel zal dan voldaan moeten worden aan bepaalde voorwaarden, welke in het nieuwe Drinkwaterbesluit (inwerkingtreding waarschijnlijk in 2009) opgenomen worden.

Als het Ctgb de aanvragen niet honoreert dan is er sprake van een niet toegelaten middel op grond van artikel 20 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. De apparatuur mag dan niet meer op de markt gebracht worden of gebruikt worden.

Mede naar aanleiding van de resultaten van deze controleactie, zal de VROM-Inspectie in 2009 een vervolg geven aan de controles van alternatieve technieken.